

Príroda je kľúčom k našej estetickej, intelektuálnej, kognitívnej a dokonca duchovnej spokojnosti.

E. O. Wilson

V rukách držíte brožúrku, ktorá slúži na predstavenie prírody Bielych Karpát a jej ochrany.

Pri tvorbe ďakujeme za spoluprácu:

- Za pomoc pri odbornom spracovaní a poskytnutí informácií ďakujeme Mgr. Katarína Devánová
- Za fotografie ďakujeme Peter Deván
- Členovia tímu Silnejší slabším o.z
- Mladí účastníci projektu CHKO Biely Karpáty – čo vieme, to Vám rozpovieme

„Projekt bol podporený v rámci grantového environmentálneho programu Zelené oči, ktorý tvorí súčasť projektu Zelená župa“.

SILNEJŠÍ SLABŠÍM O.Z.
ZLATOVSKÁ 10
TRENČÍN
0903140799

TRENČIANSKY
SAMOSPRÁVNÝ KRAJ
K. DOLNEJ STANICI 7282/20A
TRENČÍN

CHKO Biely Karpáty

čo vieme, to
Vám rozpovieme

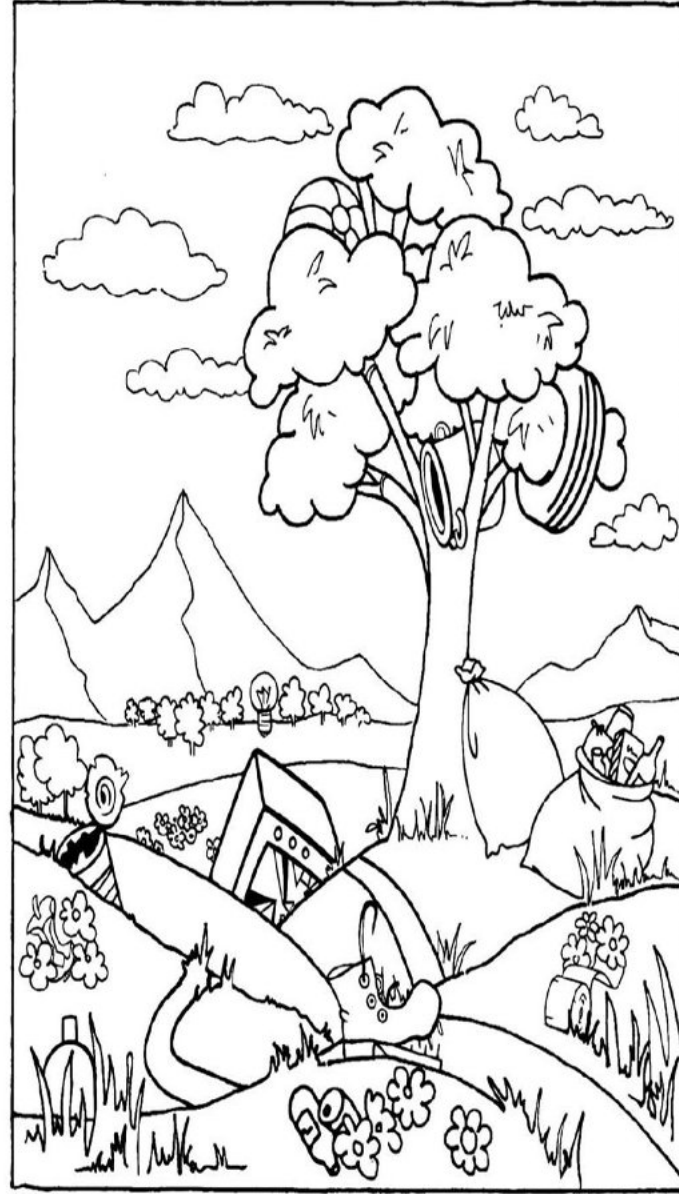

Chránená krajinná oblasť Biele Karpaty sa nachádza na slovensko-moravskom pohraničí, tiahnuce sa približne 80 km po pravom brehu rieky Váh. Na 44 568 hektároch jej rozlohy sa nachádza mnoho zaujímavých lokálnych a maloplošných chránených území od Lednických skaliek v najsevernejšej časti, až po okolie Žalostinej, kde Biele Karpaty na juhu srančia s Chvojnickou pahorkatinou.

DEŇ ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Vždy 5. júna si pripomíname Svetový deň životného prostredia. A potrebu jeho ochrany.

V prírode sú skryté veci, ktoré tam ľudia nechali. Nepatria však do nej.

Nájdeš všetky? Zakrúžkuj ich. Obrázok si môžeš vyfarbiť.

Prečo a ako chrániť?

Ochrane prírody sa okrem zamestnancov správy CHKO venujú aj dobrovoľníci zo spriaznenej neziskovej organizácie KOZA (Karpatské ochrannárske združenie altruistov) a o. z. Pre prírodu. Najradšej pomáhajú miestnym na Vrbovciach, v Novej Bošáci, či Hornej Súči. Niektoré prameniská dnes už treba len ručne pokosiť o biomasu z nich nie je záujem.

Postarať sa o jedno z nich v Chocholanskej doline pod Tlstou horou sa pokúsime tento rok aj my s tímom, členmi a mladými ľuďmi zo Silnejší slabším o.z.

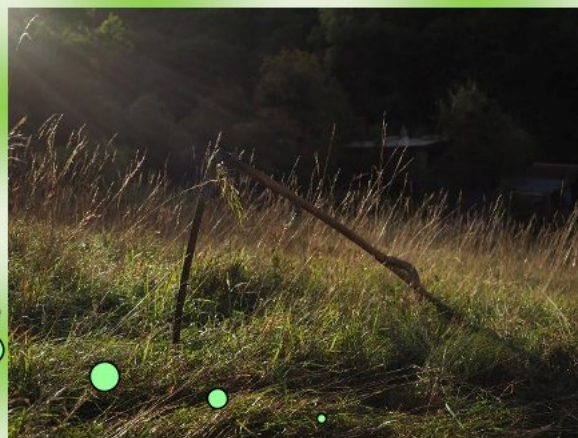
Pržčo a ako chrániť

Aby sme prírodné bohatstvo Bielych Karpát dokázali zachovať a udržať si tým lokality, kde opelovače nájdu dostatok potravy aj v čase, keď na poliach nič nekvitne, je potrebné podporovať činnosť miestnych hospodárov a niekedy ju aspoň na čas nahrádzať. Preto správa CHKO podporuje a usmerňuje pastvu a kosenie v mnohých maloplošných chránených územiach, prípadne ich udržiava kosením a odstraňovaním náletových drevín.

Kosenie suchej lúky je občas jednoduchším riešením než rozbiehanie pastvy.

Kozy a ovce sú výbornými pomocníkmi na zastavenie šírenia lesa, keďže sa nevyhýbajú ohryzovaniu kričkov.

Vršatské bradlá

Močiar v Červenokamenskej doline

Fúzač v Cholianskej doline

Geológia

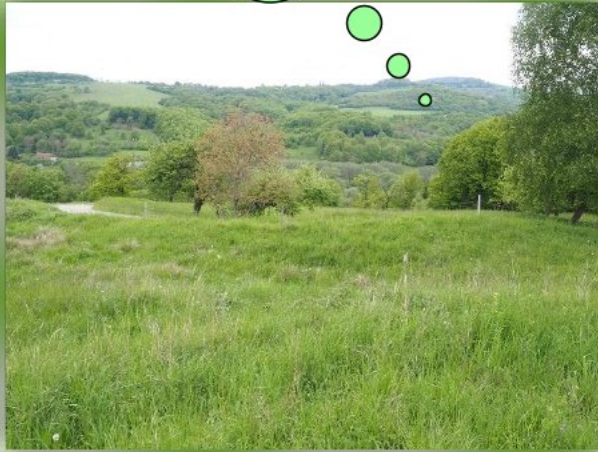
Väčšinu pohoria Bielych Karpát tvorí flyšový podklad, ktorý spoznáme podľa pravidelne zvlnenej krajiny, ale vyznačuje sa aj výskytom penovcových pramenísk, či kyseliek. Ikonické je bradlové pásmo, kde z pevného vápenca, ktorý odoláva erózii, vznikajú skalnaté bradlá na mnohých miestach vytrčajúce ponad okolitú krajinu ako napríklad Vršatec

História

CHKO Biele Karpaty bola založená v roku 1979, patrí teda medzi najstaršie chránené krajinné oblasti na Slovensku. Rok na to vznikla CHKO Bílé Karpaty aj na českej strane tohto pohoria.

Odvtedy sa na oboch stranách hranice snažia správy týchto chránených území zachovať rozdrobený charakter krajiny, ktorý v minulosti vznikol vďaka veľkému množstvu malých hospodárov v tejto oblasti. Tí pastvou či kosením udržiavali lúčne porasty, ktoré boli pred príchodom ľudí vytvorené obrovskými stádami zubrov, praturou a divých koní.

Dolina Španie a členitá krajina bielokarpatského vidieku

Pasienok v, Chocholanskej doline

Čo tu žije?

Na celkovom zložení krajiny s malými lúčkami, zmiešanými lesmi, holými skalami, sadmi a množstvom pomerne čistých vodných tokov zase závisí prežitie rôznych stavovcov nachádzajúcich sa v tejto oblasti.

Mlynárka dlhochvostá (Aegithalos caudatus) v zarastenom vinohrade.

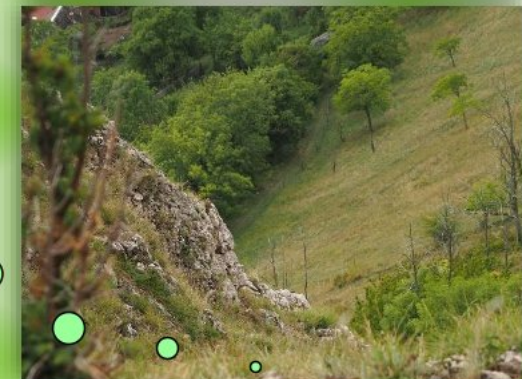
Jašterica živorodá (Zootoca vivipara).

Slepúch (anguis sp.).

Sokol myšiar (Falco tinnunculus) na vršatských bradlách.

Modráčik čiernoobrúbený je pomerne rozšíreným motýľom na suchých stanovištiach po celej Európe.

Pieskárka patrí medzi samotárske včely a vyhrabáva si maličkú komôrkú v prašných cestách alebo iných miestach s obnaženou hlinou.

Báboočka zubatokrídla sa často pohybuje v lesoch a sadoch, vidieť ju však možno aj na okrajoch lúk.

Májka (Meloe sp.), ktorá sa v dospelosti žije rastlinným materiálom, ale jej larvy parazitujú v komôrkach samotárskych včiel.

Strehúň (Pisaura sp.), čakajúci na korisť medzi stebami trávy.

Čo tu žije?

No a dostatok rozličných prostredí s množstvom druhov kvitnúcich rastlín umožňuje prežitie nespočetným druhom hmyzu, či už opel'ovačom, ale aj ich predátorom, či parazitom

História

Biele Karpaty sú známe druhovo bohatými kvetnatými lúkami. Veľkoplošné a moderné hospodárenie, obohacovanie pôdy dusíkom, nadmerný tlak poľovnej zveri, toto sú faktory, ktoré sa podpisujú pod ochudobňovanie druhovej pestrosti nielen rastlín, ale najmä hmyzu na bielo-karpatských lúkach. Tradične hospodáriacich gazdov už nájdeť poskromne, ale tam kde sú a pasú svoje zvieratá, vytvárajú drobnú mozaiku kosených a pasených miest. Tam sa ešte drží pestrosť a my ju môžeme obdivovať.

Lúkosad v Chocholanskej doline

História

Krásnymi ukážkami tradičného hospodárenia v súlade s prírodou sú pasienky v Chocholanskej doline. V minulosti sa pásli kozy z celej Chocholnej. Dnes opäť vyčistené.

Vynechať však nesmieme ani lesy, ktoré sú tiež relatívne zachované a miesto hospodárskych monokultúr tu je často možné naraziť na zmiešané, svetlé dubové či jelšové lesy. Časté sú aj lúkosady, ktoré sú kombináciou ovocného sadu a pasienky.

Vstavač bazový sa zvykne nachádzať v spektre farieb od žltej po bledofialovú.

Červenohlav obyčajný často rastie na úhoroch alebo pasienkoch.

Vstavač purpurový nájdeme v riedkych dubových lesoch aj na lúkach. Preferuje však polotieň a občas rastie aj na rúbaniskách.

Čo tu žije?

Na lúky s malým množstvom živín sa viažu mnohé druhy vzácných kvitnúcich rastlín. Zvlášť pozoruhodné sú orchidey so svojimi výraznými farbami, napríklad vstavač purpurový, vstavač obyčajný či vstavač bazový, prípadne sýto-ružové klinčeky kartuziánske.

Čo tu žije???

Ale nielen uprostred lúk, rastú všetky zaujímavé kvety. Na okrajoch lesov môžeme nájsť rásť kamienkovec modropurpurový a na skalách zase lomikameň metlinatý, či astru alpsku. Dokonca aj úhory a okraje poľí môžu byť plné kvitnúcich rastlín a hmyzu ak sa v ich blízkosti nepostrekuje.

Pohľad do pestrofarebnej lúky v popredí s klinčekom kartuziánskym.

K pestrej mozaike v krajine patria aj hlinité, či kamenisté cesty a bylinný okraj lesa.

Kamienkovec modropurpurový preferuje zatienené miesta. V jeho poraste sa okrem kvitnúcich bylín nachádzajú aj minuloročné s tvrdými plodmi.

Astra alpínska a Lomikameň metlinatý sú druhy, ktoré dokážu rásť aj na skalách s malou vrstvou pôdy.